

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет

ПРОГРАМА
фахового вступного випробування при прийомі на навчання
для здобуття ступеня «магістр» зі спеціальності
281 «Публічне управління та адміністрування»
(освітня програма «Державна служба»)
з дисципліни «Основи економіки»

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Вступні випробування та зарахування на навчання для здобуття ступеня «магістр» галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування», затвердженої Постановою Кабінету Міністрів України № 674 від 27.09.2016 р., (освітня програма «Державна служба»), проводяться у відповідності до порядку прийому, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 29 липня 2009 р. № 789, зі змінами, внесеними згідно з Постановою КМУ № 809 від 27.09.2016 р.

Фахове вступне випробування з дисципліни «Основи економіки» при вступі на навчання за ступенем «магістр» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» (освітня програма «Державна служба») проводиться з метою оцінки рівня знань, умінь, та навичок абітурієнтів з використанням загальнодержавних методів комплексної діагностики.

Фахове вступне випробування проводиться у вигляді тестової перевірки знань.

Фахове вступне випробування проводиться в письмовій формі за встановленою формою на аркушах, які надає Фахова атестаційна комісія, затверджена наказом ректора Сумського державного університету № 0147-І від 19.02.2018 р.

Тривалість фахового вступного випробування становить 2,0 академічні години (1 година 20 хвилин астрономічного часу).

2. АНОТАЦІЯ ТА ТИПОВІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ», ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ФАХОВЕ ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ

2.1 АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ

Економічна теорія. Економічні категорії. Економічні закони. Економічна система, її складові. Фактори виробництва. Продуктивні сили. Виробничі відносини. Суспільне виробництво: стадії, структура, галузі. Суспільний продукт. Форми суспільного продукту. Типи, види і форми власності. Відносини власності в Україні. Форми господарювання: натуральне виробництво, товарне виробництво. Товар і його властивості. Споживча вартість товару. Вартість товару. Двоїстий характер праці, втіленої в товарі. Величина вартості товару. Закон вартості. Походження і сутність грошей. Функції грошей. Грошова система. Кредитні, готівкові, безготівкові, електронні гроші. Закон грошового обігу. Ринок як форма організації суспільного виробництва. Поняття ринку. Ознаки сучасного ринку. Суб'єкти і об'єкти ринку. Види ринків. Функції ринку. Інфраструктура ринкового господарства. Типи і моделі ринкової економіки. Ціна: сутність, чинники, що впливають на формування ціни. Види цін. Ціноутворення в ринковій економіці. Закон попиту. Індивідуальний і ринковий попит. Закон пропозиції. Ринкова рівновага і ціна ринкової рівноваги. Порушення ринкової рівноваги та її наслідки. Зміна попиту і пропозиції та їх вплив на ціну і кількість продукту. Еластичність попиту та пропозиції, чинники еластичності. Особливості дії закону попиту і закону пропозиції в умовах України. Конкуренція та її роль у ринковій економіці. Досконала і недосконала конкуренція. Монополістична конкуренція та олігополія. Методи конкурентної боротьби, антимонопольне регулювання. Необхідність обмеження монополізму і недопущення недобросовісної конкуренції в Україні. Підприємництво та підприємство в ринковій економіці. Сутність підприємництва та його ознаки. Підприємство – економічний суб'єкт ринкової системи. Функції та класифікація підприємств. Розподіл доходів у ринковій економіці. Природа доходів. Рента та різновиди земельної ренти, механізм утворення. Позичковий процент та прибуток. Сутність товару робоча сила та її вартість. Ціноутворення на ринку праці. Заробітна плата та її функції. Форми оплати праці. Мінімальна, номінальна та реальна зарплата. Соціальний захист населення. Безробіття: сутність, причини, рівень, форми та наслідки безробіття, політика зайнятості. Основні макроекономічні показники розвитку країн. ВВП та ВВП - основні показники розвитку національної економіки. Методи розрахунку макроекономічних показників. Динаміка основних макроекономічних показників в Україні. Інфляція, її причини, форми та соціально-економічні наслідки, антиінфляційна політика. Необхідність та суть державного регулювання економіки. Економічні функції держави. Методи державного впливу на економічний розвиток. Грошово-кредитне регулювання. Фіскальна та монетарна політика. Фінанси як економічна категорія, їх місце в системі економічних відносин суспільства. Функції

фінансів та їх зміст. Фінанси і кредит. Специфіка кредиту як розподільчої категорії. Фінансові ресурси: сутність, склад і структура. Джерела фінансових ресурсів. Централізовані та децентралізовані фінансові ресурси. Фінансовий ринок. Формування та функціонування фінансового ринку в Україні. Вплив глобальної фінансової кризи на фінансовий ринок України. Фінансова система України та принципи її побудови. Загальнодержавні фінанси, їх склад та призначення. Фінансова політика як складова частина економічної політики держави. Сутність та принципи фінансової політики. Фінансова політика підприємств. Функції органів законодавчої та виконавчої влади в управлінні фінансами. Фінансовий апарат та його ланки. Функції, права та обов'язки Міністерства фінансів і його органів. Фінансовий менеджмент та його роль в управлінні підприємствами. Необхідність, завдання та принципи фінансового контролю. Види, форми та методи фінансового контролю. Аудит: сутність, принципи організації. Аудиторська діяльність в Україні. Державний бюджет України – основний фінансовий документ країни. Структура державного бюджету. Зведений, державний та місцеві бюджети. Державні позабюджетні та державні цільові фонди. Видатки бюджетів та їх класифікація. Державний дефіцит та державний борг. Зовнішня заборгованість України. Податки та їх види. Прямі та непрямі податки. Стимулююча та стримуюча податкова політика. Податкова система та її розвиток в Україні. Місцеві податки і збори. Доходи бюджетів від зовнішньоекономічної діяльності. Мито та митні збори. Залучення іноземних інвестицій в економіку України, захист іноземних інвесторів. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Зовнішньоекономічна діяльність підприємств.

2.2 ТИПОВІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ», ЯКІ ВІНОСЯТЬСЯ НА ФАХОВЕ ВСТУПНЕ ВИПРОБУВАННЯ

1. Монополія. Граничні витрати
2. Монополістична конкуренція та олігополія.
3. Земельна рента
4. Конкуренція. Види конкуренції.
5. Крива ринкового попиту
6. Попит на товар
7. Специфікація прав власності
8. Сутність поняття «ефективність» (оптимальність, за Парето)
9. Зміст та визначення поняття «особистий дохід»
10. Теорія економіки пропозиції
11. Чинники виробництва.
12. Пропозиція за ступенем еластичності
13. Сутність та завдання Амортизація .
14. Визначення реальної заробітної плати
15. Основні джерела інфляції
16. Характерні риси Економічної і фінансової санації .

17. Посібник з безробіття, його ознаки.
18. Грошово-кредитна політика. Об'єкти реалізації
19. Теорія управління ризиками . Фактори ризиків загальної економічної рівноваги системи;
20. Безробіття. Сенса безробіття. Форми безробіття
21. Інструменти політики протекціонізму
22. Мультиплікативне зростання ВВП
23. Державний борг
24. Непрямі податки
25. Прямі податки включають
26. Фінансування дефіциту державного бюджету
27. Елементи змішаної економічної системи
28. Визначення та сутність плати за природні ресурси
29. Трансфертні платежі у вигляді надходжень населенню
30. Визначення поняття економічного зростання.
31. Теорія циклічності. Характеристика та розробники теорії циклічності.
32. Досконала конкуренція. Умови досконалої конкуренції
33. Характеристика ринку досконалої і монополістичної конкуренції.
Загальні риси.
34. Визначення та суть олігополії
35. Бар'єри проникнення в галузь нових виробників
36. Людські та матеріальні ресурси країни.
37. Встановлення фірмами виробниками цін на свою продукцію
38. Визначення поняття «бартер» , «безготівковий розрахунок», «вільна торгівля», «неспроможність ринку»
39. Визначення поняття «гроші»
40. Функції грошей в ринковій економіці
41. Купівельна спроможність грошей
42. Визначення загальних умов видачі кредиту
43. Поняття інфляції.
44. Економічні ресурси.
45. Економічний закон попиту, пропозиції, маржинальної корисності, еластичності.
46. Результат впливу взаємопов'язаних товарів на зростання ціни.
47. Економічний термін «пропозиція»
48. Елементи інвестицій.
49. Бар'єри входу в галузь
50. «Вартість» як політекономічна категорія
51. Еластичність попиту та пропозиції.
52. Виробництво та витрати
53. Пропозиція в умовах досконалої конкуренції
54. Визначення товару не еластичного попиту
55. Ринок факторів виробництва: праця.
56. Державне регулювання ринку.
57. Загальна рівновага та економічне благополуччя

58. Сукупний попит та сукупна пропозиція.
59. Споживання та інвестиції
60. Фіксальна політика.
61. Гроші та банківська система
62. Кредитно-грошова політика.
63. Взаємозв'язок інфляції та безробіття: точки зору кейнсіанців, неокласиків та прибічників теорії економічної пропозиції
64. Бюджетний дефіцит.
65. Державний борг
66. Міжнародна торгівля та торговельна політика
67. Платіжний баланс та валютні курси.
68. Макроекономічна нестабільність. Безробіття та інфляція
69. Ринок факторів виробництва: земля і капітал
70. Основні проблеми економічної організації суспільства.

3. СТРУКТУРА ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ЗАВДАНЬ

Екзаменаційні завдання складаються із тестів. Кожне екзаменаційне завдання містить 50 тестових запитань.

Кожне питання має чотири варіанти відповідей, серед яких лише **один правильний**. Необхідно обрати правильний та позначити його в аркуші відповіді. Бажано уникати виправлень, оскільки кількість виправлень впливає на загальну оцінку роботи.

Зразок екзаменаційного завдання наведений у додатку А.

Аркуш відповіді на екзаменаційне завдання наведений у додатку Б.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ

Оцінювання відповідей здійснюється за 100 бальною шкалою.

При оцінці тестів за правильно розв'язане завдання вступник отримує 2 бали, за невірну відповідь – 0 балів (максимальна кількість балів за тести 100 балів). За кожні п'ять виправлень знімається один бал.

Підсумкова оцінка визначається шляхом сумування всіх отриманих балів за екзамен. Вступники, які набрали менше 30 балів, не допускаються у подальшій участі у конкурсі.

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Економічна теорія (+Авторизований доступ) [Текст] : навч. посіб. / Л.М. Касьяненко, В.В. Назаров, Л.А. Савченко та ін. – К. : ЦУЛ, 2015. – 224 с [Електроний ресурс]. Режим доступу: http://lib.sumdu.edu.ua/library/docdescription?doc_id=461708

2. Економічна теорія [текст] : навч. посіб. – к. : цул, 2014. – 520 с. + гриф мон [Електроний ресурс]. Режим доступу: http://lib.sumdu.edu.ua/library/docdescription?doc_id=234345
3. Білецька Л.В. Економічна теорія (політекономія. мікроекономіка. макроекономіка) [Текст] : навч. посіб. / Л.В.Білецька, О.В.Білецький, В.І.Савич. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К. : ЦУЛ, 2014. – 688 с. + гриф МОН. [Електроний ресурс]. Режим доступу: http://lib.sumdu.edu.ua/library/docdescription?doc_id=235089
4. Економіка підприємства: підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. Л.Г. Мельника. – Суми : Університетська книга, 2013. – 864 с. http://lib.sumdu.edu.ua/library/DocDescription?doc_id=615425

РОЗРОБЛЕНО:

Завідувач кафедру управління, д.е.н, професор Теліженко О.М.

Професор кафедри управління, к.е.н., професор Жулавський А.Ю.

Доцент кафедри управління, к.е.н., доцент Павленко О.О.

Схвалено на засіданні центральної приймальної комісії.
Протокол № 8 від « 19 » 02 2019р.

Відповідальний секретар центральної приймальної комісії Васькін Р.А.

Голова фахової атестаційної комісії Старченко Л.В.

Зразок екзаменаційного завдання

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Голова приймальної комісії

_____ 20 ____ р.

ЕКЗАМЕНАЦІЙНЕ ЗАВДАННЯ

**фахового вступного випробування при прийомі на навчання
для здобуття ступеня «магістр» зі спеціальності
281 «Публічне управління та адміністрування»
(освітня програма «Державна служба»)
з дисципліни «Основи економіки»**

Варіант № 0

1. Свобода входу і виходу з ринку характерна тільки для:
  - a) Досконалої конкуренції
  - b) Досконалої та монополістичної конкуренції
  - c) Монополістичній конкуренції
  - d) Усі відповіді вірні

2. Земельна рента буде зростати за інших рівних умов, якщо:
  - a) Зростає попит на землю;
  - b) Падає попит на землю;
  - c) Знижується ціна землі;
  - d) Пропозиція землі росте

3. У монополіста граничні витрати зазвичай менше ціни продукту, тому що:
  - a) Ціна менше граничного доходу;
  - b) Граничні витрати більше середніх витрат;
  - c) Ціна більше граничного доходу;
  - d) Ціна дорівнює граничному доходу

.....
Завідувач кафедри управління

_____
(підпис)

Теліженко О.М.

Голова фахової
атестаційної комісії

_____
(підпис)

Старченко Л.В.

Зразок аркуша відповіді на вступному випробуванні

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Шифр _____

АРКУШ ВІДПОВІДІ

фахового вступного випробування при прийомі на навчання
для здобуття ступеня «магістр» зі спеціальності
281 «Публічне управління та адміністрування»
(освітня програма «Державна служба»)
з дисципліни «Основи економіки»

Варіант № _____

№ питання	A	B	C	D
1	☐	☐	☐	☐
2	☐	☐	☐	☐
3	☐	☐	☐	☐
4	☐	☐	☐	☐
5	☐	☐	☐	☐
6	☐	☐	☐	☐
7	☐	☐	☐	☐
8	☐	☐	☐	☐
9	☐	☐	☐	☐
10	☐	☐	☐	☐
11	☐	☐	☐	☐
12	☐	☐	☐	☐
13	☐	☐	☐	☐
14	☐	☐	☐	☐
15	☐	☐	☐	☐
16	☐	☐	☐	☐
17	☐	☐	☐	☐

№ питання	A	B	C	D
18	☐	☐	☐	☐
19	☐	☐	☐	☐
20	☐	☐	☐	☐
21	☐	☐	☐	☐
22	☐	☐	☐	☐
23	☐	☐	☐	☐
24	☐	☐	☐	☐
25	☐	☐	☐	☐
26	☐	☐	☐	☐
27	☐	☐	☐	☐
28	☐	☐	☐	☐
29	☐	☐	☐	☐
30	☐	☐	☐	☐
31	☐	☐	☐	☐
32	☐	☐	☐	☐
33	☐	☐	☐	☐
34	☐	☐	☐	☐

№ питання	A	B	C	D
35	☐	☐	☐	☐
36	☐	☐	☐	☐
37	☐	☐	☐	☐
38	☐	☐	☐	☐
39	☐	☐	☐	☐
40	☐	☐	☐	☐
41	☐	☐	☐	☐
42	☐	☐	☐	☐
43	☐	☐	☐	☐
44	☐	☐	☐	☐
45	☐	☐	☐	☐
46	☐	☐	☐	☐
47	☐	☐	☐	☐
48	☐	☐	☐	☐
49	☐	☐	☐	☐
50	☐	☐	☐	☐

A	B	C	D
☒	☐	☐	☐

УВАГА!!! Завдання мають кілька варіантів відповідей, серед яких лише один правильний. Виберіть правильний, на Вашу думку, варіант та позначте його, як показано на зразку. **Кількість виправлень впливає на загальну оцінку роботи!**

Кількість правильних відповідей – _____; Кількість балів за них – _____;

Кількість виправлень – _____; Знято балів за виправлення – _____;

Всього балів з урахуванням знятих – _____; Оцінка – _____ (числом та прописом).

Голова комісії:

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

Члени комісії

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

_____ (підпис)

_____ (прізвище, ініціали)